
SERİ

B

CİLT

42

SAYI

1-2

1992

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

TÜRKİYE'DE ORMAN KORUMA ÖRGÜTLENMESİ ORMAN YANGINLARI İLİŞKİSİ

Y. Doç. Dr. Ali KÜÇÜKOSMANOĞLU¹⁾

Kısa Özet

Ülkemizde ormanın yangından korunmasında koruyucu, önleyici ve yangınlarla savaş önlemlerini etkili bir şekilde uygulamak için yine etkili olarak işleyen bir organizasyona ihtiyaç vardır. Yürürlükteki mevzuata göre oluşturulmuş olan organizasyon orman yangınlarının önlenmesi ve çıkacak yangınlarla savaş amacına dönük faaliyetleri içermektedir.

Bu itibarla Örgütlenme Orman Bakanlığı başta olmak üzere Orman Genel Müdürlüğümüzün Merkez ve Taşra Teşkilatını kapsayacak şekilde yapılmıştır. Böylece yangınların önlenmesi ve söndürülmesinde görevli olan tüm birimlerin yetki ve sorumlulukları bu organizasyonda belirtilmiştir.

1. GİRİŞ

Türkiye'de orman yangınlarının önlenmesi ve söndürülmesine ilişkin önlemleri etkili ve verimli bir şekilde uygulamak için yine etkili ve verimli olarak işleyen bir organizasyona ihtiyaç vardır. Yürürlükte olan mevzuata göre oluşturulmuş bulunan organizasyon, orman yangınlarının önlenmesi ve çıkacak yangınlarla savaş amacına dönük çalışmaları gerçekleştirmeyi amaç edinmiştir. Bu mevzuat öncelikle Orman Genel Müdürlüğü olmak üzere, halka, kamu kurum ve kuruluşlarına çeşitli görev ve yükümlülükler getirmiştir. Ayrıca söz konusu mevzuat bu konudaki koordinasyonu sağlayacak şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır (PİRİNÇCİ 1988).

Bu nedenle gerek Orman Bakanlığı, gerekse Orman Genel Müdürlüğü'nün Merkez ve Taşra teşkilatındaki Orman yangınları ile ilgili organizasyonun yapı ve işleyişini ortaya koymak yararlı olacaktır.

1) İ. Ü. Orman Fakültesi, Orman Entomolojisi ve Koruma Anabilim Dalı.

2. ÜLKEMİZ YANGIN KORUMA ORGANİZASYONU

Dünya'da orman yangınlarından zarar gören tüm ülkeler bu yangınları önleme ve onlarla savaş için adına genellikle Yangın Koruma ve Savaş Organizasyonu denilebilen bir örgüt oluşturmuşlardır. Yine bu ülkeler kurdukları yangın organizasyonuna çeşitli görev ve yetkiler vermişlerdir. Bu görev ve yetkilerle donanan Yangın Koruma ve Savaş Organizasyonları, kendi ülkelerinin bünyesine göre örgütlenmekte, yangınları önlemek için alınabilecek tüm önemleri planlamakta ve ormanda yapacakları işleri belirlemektedirler (ÇANAKÇIOĞLU/ÖYMEN 1988). Ülkemizde de gerek orman koruma, gerekse yangın önleme ve yangınla savaş görevleri Orman Bakanlığı bünyesinde Merkez ve Taşra teşkilatı olarak örgütlenmiştir (ÇANAKÇIOĞLU 1993).

2.1. Orman Bakanlığı'nın Orman Koruma Görevleri

9 Ağustos 1991 tarih ve 20955 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan KHK/442 karar sayılı "Orman Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", ormanların korunmasına ilişkin çeşitli hükümleri içermektedir. Adı geçen kanun hükmündeki kararnamenin amacı: (Madde 1)... ormanların korunması ve geliştirilmesinin sağlanması, ormanların içinde ve bitişiğinde yaşayan köylülerin kalkındırılması ve bunun için gerekli tedbirlerin alınması vb. hususları içermektedir. Kararnamenin "Görev" bölümünde (Madde 2) ise; Ormanların korunması, imar, ıslah ve bakımını sağlamak; Orman sınırlandırılmasını ve kadastrounu yapmak vb. gibi önemli kısımları kapsamaktadır.

2.2. Orman Genel Müdürlüğü'nün Orman Koruma, Yangın Önleme ve Yangınla Savaş Görevleri

Bilindiği üzere 25 Haziran 1945 tarih ve 4767 sayılı "Orman koruma kuruluşunun kaldırılmasına ve bu kuruluşun görev ve yetkilerininin Devlet Orman İşletmelerine devrine dair kanun" ile Orman Muhafaza Genel Komutanlığına ait koruma görevleri Orman Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü'nün orman koruma ile ilgili görevleri, Orman Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 31.10.1985 tarih ve 3234 sayılı kanunda belirlenmiştir. Adı geçen kanunun 2/b maddesine göre Orman Genel Müdürlüğü "Ormanların geliştirilmesi, usulsüz ve kanunsuz müdahalelere, tabii afetlere, yangınlara, muhtelif zararlılara karşı korunması ve gerekli kontrolleri sağlamak"la görevlendirilmiştir.

Ayrıca 6831 sayılı Orman Kanununun Beşinci Fasal VI. Bölümünde yer alan Orman Yangınlarının Söndürülmesi başlığı altındaki 68-76. maddeler orman yangınları çıkmadan önce alınması gereken önleyici tedbirlerle yangın çıktığında nasıl ve ne şekilde savaş edileceğini, kamu kurum ve kuruluşları ile ne şekilde işbirliği ve koordinasyona geçileceğini düzenlenmektedir.

Bu çerçevede olmak üzere 6831 sayılı orman kanununun 75. maddesi büyük önem arz etmektedir. Çünkü söz konusu 75. madde Orman Genel Müdürlüğü'nü "Yangınları önlemek maksadıyla en çok beş yılda tahakkuk ettirilecek bir plan ve program dahilinde yangın emniyet yolları ve yangın kule ve kulübeleri yapmak ve bunları idare merkezlerine telli ve telsiz telefonla bağlamakla mükellef kıldığı gibi, yangın tehlikesinin fazla olduğu mntikalarda yangın söndürme alet ve malzemesini havi motorlu vasıtalarla teçhiz ve takviye edilmiş yangın ekipleri bulundurmakla" görevlendirmiştir.

2.3. Orman Genel Müdürlüğü'nün Yangın Koruma Organizasyonu

3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanuna göre Merkez Teşkilatında kurulması öngörülen birimlerden biri de ana hizmet birimi olarak Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Dairesi Başkanlığıdır.

Söz konusu kanunun 7. maddesine göre bu Daire'nin görevleri şunlardır:

- (1) Ormanları usulsüz müdahalelerden korunmak,
- (2) Ormanlarda tahribata yol açan hastalık ve her çeşit orman zararlarını önlemek ve bunlarla savaşmak,
- (3) Ormanlarda ve orman içindeki otlak, yaylak ve kışlaklardaki otlatmayı düzenlemek,
- (4) Orman yangınlarını önlemek ve yangınlarla savaş amacıyla plan ve programlar hazırlamak; araç, gereç temin etmek; tesislerin kurulmasını sağlamak ve gerekli tedbirleri almak,
- (5) Orman yangınları ile savaş için kurum içi ve kurum dışı kuruluşlarla işbirliğini, halkın uyarılmasını ve aydınlatılmasını sağlamak,
- (6) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmaktır.

Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Dairesi Başkanlığı halen üç Şube Müdürlüğünden oluşmaktadır. Bunlar.

- Orman Koruma
- Orman Yangınlarını Önleme
- Orman Zararlıları ile Mücadele

Şube Müdürlükleridir.

Orman Yangınlarını Önleme Şube Müdürlüğü, yangınlarla ilgili tüm faaliyetlerin organizasyonunu yüklenmiştir.

2.4. Orman Genel Müdürlüğü'nün Taşra Organizasyonu

Orman Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında yangın koruma hizmetleri Bölge ve İşletme Müdürlükleri ile İşletme Şeflikleri tarafından yürütülmektedir.

Bu çerçevede olmak üzere 28 Mart 1986 tarih ve 19061 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Orman Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatı Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe göre Orman Bölge Müdürlükleri bünyesinde faaliyette bulunan Koruma Şube Müdürlükleri oluşturulmuştur.

2.4.1. Orman Bölge Müdürlüğü Organizasyonu

Orman Bölge Müdürlükleri bünyesinde bulunan Koruma Şube Müdürlüklerinin görevleri şunlardır:

- (1) Orman Koruma ve yangınla savaş hizmetlerinin yapılmasını sağlamak,
- (2) Orman yangınlarının önlenmesi ve savaşı ile ilgili haberleşme ve tesislerin yapılmasını sağlamak,
- (3) Haberleşme araç ve gereçlerinin bakım ve onarımlarını yapmak ve yaptırmak,
- (4) Bölge Müdürünün vereceği benzeri görevleri yapmaktır.

Bilindiği üzere Orman Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında Orman İşletme Müdürlükleri bünyesinde yangınla savaş hizmetlerinde fiilen çalışan ve söndürme işçilerinden oluşan ilk müdahale ve hazır kuvvet ekipleri bulunmaktadır.

Ayrıca halen 1644 toplu koruma merkezinde 5400 orman muhafaza memuru orman koruma hizmetlerini yürütmekte ve bu arada söz konusu ekipler yangın koruma konusunda da yararlı olmaktadır.

2.4.2. Orman İşletme Müdürlüğü Organizasyonu

Orman İşletme Müdürlüklerinde çıkan orman yangınlarının yerleri halen ülke bazında 809 adede ulaşan yangın gözetleme kuleleri ile belirlenmekte, telli ve telsiz haberleşme ağı ile de haberleşme temin edilmektedir.

1984 yılında sonuçlanan planlama çalışmalarına göre bütün ormanlarımızın gözetim altında tutulabilmesi için; 961 adet yangın gözetim kulesine ihtiyaç bulunmaktadır. Görüldüğü üzere Orman Genel Müdürlüğü orman yangınlarını gözetleme konusunda çok iyi bir düzeydedir. Eksik gözetleme kulelerinin en kısa süre içerisinde bitirilmesi yararlı olacaktır.

3. SONUÇ

Buraya kadar yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere ülkemizdeki Yangın Koruma ve Savaş Organizasyonu başta Orman Bakanlığı olmak üzere Orman Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında örgütlenmiş bulunmaktadır. Orman yangınlarının önlenmesi ve çıkacak yangınlarla savaşta tüm teknik ve idari tedbirleri almakla görevli olan taşra teşkilatının en alt birimi orman işletme şeflikleridir. Bu nedenle özellikle yangınların sıkça görüldüğü Orman İşletme Müdürlüklerindeki Orman İşletme Şefliklerinin sahaları küçültülmek suretiyle yangın önleme ve savaş etkinlikleri artırılmalıdır.

Orman Koruma ile Yangın Önleme ve Savaş Görevleri mevzuatta yer aldığı şekilde olmak üzere, teknolojik gelişmeleri dikkate almak suretiyle yeni uygulamaları devreye sokmak gerekir. Ormanları yangından korumak için izlenen politikalar günümüz şartlarına göre değişebilmeli, ancak yapılacak bu değişiklikler ormanların tahribine sebebiyet vermemelidir.

KAYNAKLAR

ÇANAKÇIOĞLU, H. 1993. *Orman Koruma*. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, I. Ü. Yayın No: 3624, O. F. Yayın No: 411, İstanbul, XV+617 s.

ÇANAKÇIOĞLU, H. ve ÖYMEN, T. 1988. *Çeşitli Ülkelerde Orman Yangından Korumada Organizasyon ve Yasal Düzenlemeler*. Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Yayın No: 29, Seri No: 672, Ankara, s. 338-14.

PİRİNÇCİ, M. 1988. *Türkiye'de Orman Yangınları Koruma Organizasyonu*. Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Yayın No: 29, Seri No: 672, Ankara, s. 328-10.